

PARTICIPATIE IN BREED PERSPECTIEF

Ontwikkelagenda Participatie 2021-2025

Versie augustus 2021

Inhoudsopgave

Waarom een breder perspectief?	3
Verwachtingen van belanghebbenden en van initiatiefnemers	4
Ons verbrede perspectief	5
Ambitie	6
Waarden	7
Handelingsperspectieven	8
Wat verwachten wij	11
Uitvoering	12

Waarom een breder perspectief?

De gemeente Uithoorn beschikt sinds 2014 over een Participatienota. Deze nota is in een zorgvuldig proces tot stand gebracht, maar de verschuiving in de balans van de representatieve democratie naar de participatieve democratie vergt een modernisering van de huidige insteek. Dit wordt ook door nieuwe wetgeving onderschreven.

In de Omgevingswet wordt van gemeenten gevraagd om participatiebeleid op te stellen om actieve participatie aan voorkant van planontwikkeling (beter) te faciliteren. In de (concept)wet Versterking participatie wordt van gemeenten gevraagd om de huidige inspraakverordening te vervangen door een inspraak- en participatieverordening die tot doel heeft de mogelijkheden voor burgerinitiatief te vergroten.

Deze bewegingen leiden ertoe dat we in Uithoorn participatie in een breder perspectief willen plaatsen met deze beleidsagenda.

De basis die gelegd is in de participatienota uit 2014 is voor deze beleidsagenda ons vertrekpunt geweest van waaruit de verbreding plaats kon vinden.

De basis: quotes uit de Participatienota 2014

"...een omkering van perspectief: van burgers betrekken voor doelen van de gemeente naar het bieden van mogelijkheden aan burgers voor eigen initiatief"

"...een terughoudende rol van de gemeente, aanvullend op de eigen kracht van burgers en organisaties"

"...door bewoners en organisaties te raadplegen krijgt de gemeente meer inzicht in feiten, beleving, achtergronden en in mogelijke oplossingen"

Verwachtingen

...van belanghebbenden

Uit de enquête van oktober 2020 die specifiek over het onderwerp participatie is gehouden, komen vanuit belanghebbenden de volgende verwachtingen over de rol van de gemeente naar voren:

- Er is behoefte aan meer ruimte voor eigen inbreng van ideeën.
- Er wordt gevraagd om betere communicatie in de zin van een helder tijdpad en in de zin van oprecht luisteren.
- Er wordt gevraagd om een open houding en transparantie over belangen en de te maken afwegingen.

Geen van de belanghebbenden verwacht dat er zondermeer aan hun wensen en belangen tegemoet wordt gekomen.

...van initiatiefnemers

Uit een parallel gehouden enquête in oktober 2020 komen vanuit initiatiefnemers de volgende verwachtingen over de rol van de gemeente naar voren:

- In algemene zin wordt een open houding verwacht en openheid over belangen die spelen.
- Er wordt gevraagd om met de initiatiefnemer mee te denken en naar oplossingen te zoeken.
- Er wordt gevraagd om maatwerk, omdat geen enkel initiatief hetzelfde is.

Quote:

"Neem als gemeente soms de regie en soms juist wat meer afstand"

Deze verwachtingen vanuit inwoners en vanuit initiatiefnemers sluiten aan op de eerdere bevindingen uit het onderzoek van Bureau Berenschot naar participatie. De belangrijkste aanbevelingen uit dat onderzoek betreffen immers het vergroten en verduidelijken van de beïnvloedingsruimte, het geven van ruimte en tijd aan het benodigde participatieproces en het beter inspelen op de verschillende dynamieken die er binnen of tussen processen kunnen zijn.

In de gemeente Uithoorn werken we samen met onze inwoners, ondernemers en andere partijen vanuit wederzijds begrip en vertrouwen. Er is ruimte om mee te doen voor iedereen die dat wil.

Bij iedere opgave streven we ernaar om vanuit individuele belangen te komen tot een nieuw gedeeld belang. Waar dit niet lukt en er een formele beslissing gevraagd wordt maakt de gemeente een afweging in het kader van het algemeen belang. Samenwerken leidt op die manier tot meerwaarde.

De ideeën en het oplossend vermogen van onze inwoners, ondernemers en organisaties zijn voor ons als gemeente het uitgangspunt. Om het besluitvormingsproces verder te democratiseren en de legitimiteit van het besluit te vergroten, zien wij mogelijkheden om meer eigenaarschap te geven aan de samenleving. Op die manier bouwen we samen aan de toekomst van onze mooie gemeente.

Met dit verbrede perspectief leggen wij het doel van participatie bij het versterken van de democratische waarde en bij het vergroten van betrokkenheid van inwoners, waardoor draagvlak wordt gecreëerd. We gaan dus niet op zoek naar draagvlak voor onze eigen plannen, maar werken vanuit een opgave samen met onze inwoners, ondernemers en andere partijen aan oplossingen.

Ambitie

Om ons perspectief te realiseren en daarmee recht te doen aan de verwachtingen van belanghebbenden en initiatiefnemers en tevens invulling te geven aan nieuwe wettelijke doelstellingen, hebben wij de volgende vijf ambities:

Meer mogelijkheid voor eigen initiatief

Wij juichen het nemen van eigen initiatief en verantwoordelijkheid door onze inwoners en ondernemers toe. Onder andere door toepassing van het zogenaamde 'uitdaagrecht' willen wij het eigenaarschap voor onze inwoners en organisaties vergroten

Meer ruimte voor beïnvloeding

Als gemeente zullen wij bij ieder besluitvormingsproces de beïnvloedingsruimte (de mate van zeggenschap) op basis van belangen vooraf bepalen en helder communiceren.

Altijd alle belangen op tafel

Constructief samenwerken lukt alleen wanneer verschillende belangen helder zijn. Als gemeente zullen wij altijd transparant zijn over onze belangen en verwachtingen. Hierbij zijn wij als gemeente een deelnemer in een proces waarbij alle belangen samen moeten worden gebracht om te komen tot een gemene deler.

Meer verbinding

De Uithoornse samenleving wordt gemaakt door iedereen die daaraan deelneemt. Dit is een continu proces waarbij belangen worden gewogen op verschillende niveau's. Als gemeentelijke organisatie maken wij onderdeel uit van die samenleving en investeren wij in onze netwerken om actiever in verbinding te staan met alle verschillende groepen in onze samenleving.

Leren door evalueren

Wij evalueren met alle betrokkenen ieder participatieproces. Dit doen wij zowel tijdens het proces als na afronding van het proces. Onze leermomenten delen wij met elkaar.

W a a r d e n

De gemeente Uithoorn werkt bij alles wat zij doet vanuit zes waarden. In samenwerkingsprocessen betekent dit het volgende:

Vertrouwen

- We doen wat we zeggen en we zeggen wat we doen
- We gaan altijd uit van de goede intentie van de ander en bieden ruimte voor initiatief

Verbindend

- We nemen de ander serieus en tonen respect
- We staan actief in verbinding met verschillende groepen
- We nemen belanghebbenden proactief mee in de doelen die we willen bereiken

Sensitief

- We staan open voor signalen en ideeën uit de samenleving
- We leveren zoveel als mogelijk maatwerk
- We houden rekening met actuele ontwikkelingen
- We verplaatsen ons in de rol van de ander

Transparant

- We zijn duidelijk over onze rol en ons belang
- We maken inzichtelijk wat we willen bereiken en waarom
- We zijn transparant in onze afwegingen en motiveren onze besluiten

Integraal

- We werken vanuit de brede context van alle betrokkenen
- We staan open voor de wensen en opvattingen vanuit onze samenleving
- We investeren in netwerken binnen de gemeente Uithoorn

Oprecht

- Wij zijn eerlijk en zonder vooroordelen naar de ander
- Wij durven ons kwetsbaar op te stellen en staan open voor feedback

Handelingsperspectieven

De vijf ambities - WAT we willen bereiken - gecombineerd met de zes waarden - HOE we willen werken - leiden tot handelingsperspectieven voor ons als gemeente. Zowel voor onze rol als initiatiefnemer bij projecten of bij het opstellen van nieuw beleid, als voor onze rol als belanghebbende/betrokkene bij het initiatief van een ander.

Wanneer wij als gemeente de initiatiefnemer zijn, dan...

...maken wij vooraf kenbaar hoe het participatieproces er in grote lijnen uit ziet;

...definiëren wij gezamenlijk met de belanghebbenden bij de start van het proces wat ieders rol is en wat we van elkaar mogen verwachten;

...spreken wij met éénieder die dat wil en beperken wij ons niet tot enkel 'vertegenwoordigende partijen';

...zetten wij de door de belanghebbenden gewenste (mix van) middelen in om het gesprek te voeren;

...gaan wij met belanghebbenden in gesprek op basis van opgaven en doelstellingen om samen op zoek te gaan naar passende oplossingen;

...sturen wij op het proces en niet op de inhoud, waarbij wij altijd 'pauzes' in het proces inlassen om samen te evalueren en indien nodig het proces aan te passen;

...faciliteren wij het gesprek tussen verschillende belanghebbenden. Indien nodig of gewenst kan hier onze rol door een onafhankelijke derde partij vervuld worden;

...hebben wij oog voor het 'minderheidsbelang', omdat dit een zwaarwegend belang zou kunnen zijn. Wij hanteren daarom in participatieprocessen niet automatisch het principe van 'meeste stemmen gelden';

...zijn wij transparant in de besluitvormingsfase en leggen wij uit waarom wij als initiatiefnemer bepaalde belangen zwaarder laten wegen.

...evalueren wij na afloop met alle betrokkenen het gehele proces en delen de leerpunten met iedereen.

Wanneer een inwoner of ondernemer bij ons komt met een initiatief, dan...

...geven wij aan de voorkant van het proces inzicht in de kaders en doelen die wij hanteren. Dit kunnen wettelijke kaders zijn en beleidskaders van de gemeente.

... heeft de gemeente de intentie om te denken vanuit de totale maatschappelijke waarde van plannen en mee te werken waar dit past binnen de vastgelegde koers. Indien kaders als knellend of belemmerend worden ervaren zoeken we de maximale ruimte om in de geest van de kaders te handelen dan wel te onderzoeken in hoeverre kaders aanpassing behoeven.

....geven wij aan de voorkant in een proces duidelijkheid over onze privaatrechtelijke belangen zoals grondeigendom of vastgoedeigenaar en over onze publiekrechtelijke belangen vanuit onze rol als belanghebbende en daarin zijn wij transparant

...is de initiatiefnemer – conform de omgevingswet - verantwoordelijk voor het participatieproces. Wij bieden - indien gewenst - ondersteuning bij het ontwerpen van dat proces;

...definiëren wij vooraf onze rol in de volgende fase van het proces, ook omdat onze rol meervoudig kan zijn.

.... kan het zijn dat er tegenstrijdige belangen gaan spelen zodanig dat we niet zoals gewenst een nieuw gedeeld belang kunnen realiseren. Dan nemen wij de rol van beslisser op ons. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het initiatief een vergunning of een subsidie nodig heeft of wanneer het gaat om een initiatief waarbij gemeentelijke taken worden overgenomen, zoals bijvoorbeeld groenonderhoud. In deze situaties zijn wij in de besluitvormingsfase transparant en leggen wij uit waarom wij bepaalde belangen zwaarder laten wegen. In ons democratisch bestel heeft de gemeenteraad de verantwoordelijkheid voor een finale afweging.

Wat verwachten wij

Als gemeente verwachten wij van andere initiatiefnemers en van belanghebbenden dat zij – net als wijzelf – handelen vanuit de Uithoornse kernwaarden. Dit betekent dus dat wij allemaal...

...uitgaan van de goede intentie van de ander;

...de ander serieus nemen en respect tonen;

...open staan voor wensen en opvattingen van anderen;

...transparant zijn over onze rol en ons belang;

...open staan voor feedback.

Naast het handelen vanuit bovengenoemde waarden, verwachten wij van inwoners en andere partijen dat zij, wanneer zij een idee hebben, zelf eigenaar zijn van dat idee. Dit betekent concreet dat wij in zo'n geval verwachten dat de persoon of de organisatie met dat idee zelf het idee uitwerkt naar een initiatief en zelf het benodigde participatieproces ontwerpt en uitvoert. Als gemeente willen wij hierbij – indien gewenst – ondersteuning bieden.

Uitvoering

Bij de uitvoering van deze beleidsagenda handelen wij volgens de benoemde handelingsperspectieven.

Omdat iedere opgave anders is en de behoeften van initiatiefnemers verschillen waar het gaat om ondersteuning vanuit de gemeente, ontwikkelen wij een zogenaamde "toolbox" met instrumenten en tips om participatieprocessen vorm te geven. Dit zullen zowel instrumenten zijn voor online participatie als voor offline participatie.

